

Sygn. akt VII Co 669/11

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie VII Wydział Cywilny Rejestrowy

w następującym składzie:

Przewodnicząca: SSO Hanna Dobieszewska (spr.)

Protokolant: Ewelina Kopec

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z wniosku D. zamknięta Spółka Akcyjna z (...) w M. (Federacja Rosyjska)

z udziałem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

o stwierdzenie wykonalności orzeczenia sądu zagranicznego

postanawia:

1. wniosek oddalić;
2. kosztami postępowania obciążyć wnioskodawcę.

Sygn. akt VII Co 669/11

UZASADNIENIE

Pismem procesowym złożonym dnia 3 sierpnia 2011 r. (wpłynęło do tut. wydziału w dniu 18 sierpnia 2011 r.) D. zamknięta Spółka Akcyjna z (...) w M. wystąpiła z wnioskiem o stwierdzenie wykonalności na obszarze Polski wyroku Sądu Arbitrażowego w M. z dnia 29 kwietnia 2011 r., sygn. akt A40-115298/10-10-825 zasądzającemu od (...) Sp. z o.o. na rzecz D. zamkniętej Spółki Akcyjnej kwotę 250.891,53 dolarów USD (dwieście pięćdziesiąt tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt jeden dolarów 53 centy USD) w tym dług podstawowy 190.430 dolarów USD, a także grzywnę pieniężną w wysokości 60.461,53 dolarów USD, jak też podatek państwowy w wysokości 141.713,37 rbl i nadaniu mu klauzuli wykonalności.

Ponadto wnioskodawca wniósł o zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, wg norm przepisowych k. 4-5.

Do wniosków dołączono: poświadczony urzędowo odpis ostatecznego orzeczenia sądu arbitrażowego (k. 15-16) wraz z tłumaczeniem na język polski (k. 9-14), tytuł wykonawczy wraz z tłumaczeniem na język polski (k. 17-13), umowę pomiędzy (...) Sp. z o.o. z dnia 22.09.2008 r. wraz z tłumaczeniem na język polski (k. 31-37, 38-48).

Uczestnik postępowania pismem z dnia 13 grudnia 2011 r. wniósł o zabezpieczenie kosztów procesu w trybie art. 1119 kpc w zw. z art. 1128 kpc poprzez złożenie przez wnioskodawcę kaucji w kwocie nie mniejszej niż 7.200 zł. W uzasadnieniu wskazano, iż wniosek o stwierdzenie wykonalności orzeczenia sądu zagranicznego jest całkowicie bezzasadny z uwagi na zaistnienie przeszkód określonych w art. 1146 § 1 pkt 3 i 4 kpc w zw. z art. 1150 kpc oraz określonych w art. 53 pkt 3 umowy między Rzeczypospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach pranych w sprawach cywilnych i karnych z dnia 6 września 1996r. (k. 77-79).

Ponadto uczestnik postępowania zgłosił wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka A. K. na okoliczność braku doręczenia pism procesowych pochodzących od Sądu Arbitrażowego w M., braku wiedzy zarządu spółki o jakimkolwiek postępowaniu sądowym, nieudanych wielokrotnych próbach kontaktu z wnioskodawcą w sprawach dotyczących przedmiotowego kontraktu.

Wnioskodawca pismem z dnia 16 stycznia 2012 r. wniósł o oddalenie wniosku o zabezpieczenie kosztów procesu. Zdaniem wnioskodawcy na podstawie umowy między Rzeczypospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach pranych w sprawach cywilnych i karnych z dnia 6 września 1996 r. wnioskodawca jest zwolniony od złożenia kaucji na zabezpieczanie kosztów procesu.

Zarządzeniem z dnia 20 stycznia 2012 r. wniosek o zabezpieczenie kosztów procesu został zwrócony wnioskodawcy, z uwagi na brak uzasadnienia żądania.

Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2012 r. sygn. akt I Acz 637/12 odrzucił zażalenie, uznając, iż postępowanie o zabezpieczenie kosztów procesu ma charakter akcesoryjny, zwrot wniosku złożonego w trybie art. 1119 kpc nie kończy postępowania w sprawie w znaczeniu art. 394 § 1 kpc oraz nie jest orzeczeniem enumeratywnie wymienionym w tym artykule na które służy zażalenie (k. 149-151).

Rozpoznając sprawę sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 22 września 2008 r. (...) Sp. z o.o. w imieniu którego działał A. K. oraz D. zamkniętej Spółki Akcyjnej reprezentowana wówczas przez B.W. A. zawarli umowę na usługi związane z organizacją przewozu ładunków na terytorium Federacji Rosyjskiej wywożenia pod kontrolą celną eksportu poza granice Federacji Rosyjskiej oraz międzynarodowego transportu celnego (art. 1 umowy).

Umowa została zawarta w dniu 22 września 2008 r. i w art. 5 ust. 3 zawiera zapis z którego wynika, że w przypadku braku możliwości rozstrzygnięcia nieporozumień wszystkie spory wynikające z powyższej umowy przekazane będą do rozpatrzenia do Sądu Arbitrażowego w M. oraz w art. 8 ust. 3 wskazuje, iż prawem właściwym dla umowy jest prawo rosyjskie. W tym miejscu wskazać należy, iż ww. sąd nie jest sądem polubownym według przepisów polskiego prawa, lecz odpowiednikiem polskiego sądu gospodarczego.

Zgodnie z art. 5 ust. 3 umowy „w przypadku braku możliwości rozstrzygnięcia nieporozumień wszystkie spory wynikające z niniejszej umowy przekazuje się do rozpatrzenia do Sądu Arbitrażowego w M.”.

Prawem właściwym dla niniejszej Umowy jest prawo Federacji Rosyjskiej (art. 8 ust. 4 umowy).

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2011 r. Sąd Arbitrażowy w M. (sygn. akt A40-115298/10-10-825) zasądził od (...) Sp. z o.o. na rzecz D. zamkniętej Spółki Akcyjnej kwotę 250.891,53 dolarów USD, w tym dług podstawowy 190.430 dolarów USD, a także grzywnę pieniężną w wysokości 60.461,53 dolarów USD, jak też podatek państwowy w wysokości 141.713,37 rubli. Wyrok zawiera klauzulę prawomocności (k. 9 i 15) oraz jest wykonalny na terenie Federacji Rosyjskiej (k. 17- 23).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dopuszczone jako dowód do akt sprawy dokumenty.

W tym miejscu należy wskazać, iż sąd nie uwzględnił wniosku o przesłuchanie w charakterze świadka A. K. na okoliczność braku doręczenia pism procesowych pochodzących od Sądu Arbitrażowego w M., braku wiedzy zarządu spółki o jakimkolwiek postępowaniu sądowym, nieudanych wielokrotnych próbach kontaktu z wnioskodawcą w sprawach dotyczących przedmiotowego kontraktu. Okoliczność na jaką miał być przeprowadzony dowód została udowodniona w toku postępowania przez złożone do akt dokumenty, zatem dowód był zbędny.

Sąd zważył co następuje.

Wniosek nie może zostać uwzględniony.

Do oceny dopuszczalności uznania skuteczności na obszarze Polski wyroku sądu zagranicznego mają zastosowanie przepisy Umowy między Rzeczypospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych (Dz. U. z 2002 r., Nr 83, poz. 750). Mogą więc zostać uznane i wykonane orzeczenia sądowe i ugody zawarte (zatwierdzone) przed sądami w sprawach cywilnych o charakterze majątkowym i akty notarialne, które mają moc tytułu egzekucyjnego według prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium zostały sporządzone, jak również ostateczne orzeczenia sądów gospodarczych, jeżeli są prawomocne i wykonalne. Stosownie do treści art. 53 umowy orzeczenia podlegają uznaniu i wykonaniu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli między innymi :

- 1) według prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie zostało wydane, jest ono prawomocne i wykonalne,
- 2) sprawa nie należy do wyłącznej właściwości organów tej Umawiającej się Strony;
- 3) strona nie została pozbawiona możliwości obrony swych praw, a w razie posiadania ograniczonej zdolności procesowej - należytego przedstawicielstwa, a w szczególności strona, która nie uczestniczyła w postępowaniu, otrzymała wezwanie na rozprawę we właściwym czasie i trybie.

Wnioskodawca na podstawie art. 54 ust. 2 Umowy złożył m.in.: uwierzytelniony odpis wyroku Sądu Arbitrażowego w M. wraz z tłumaczeniem przysięgłym na język polski, odpis umowy, tytuł wykonawczy wraz z tłumaczeniem przysięgłym na język polski.

Z dołączonych dokumentów wynika, że orzeczenie sądu (...) jest prawomocne i wykonalne na obszarze Federacji Rosyjskiej a nadto nie należy do wyłącznej właściwości organów umawiającej się strony umowy dwustronnej.

Podstawowe znaczenie dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy ma kwestia czy uczestnik postępowania, pozwany w procesie przed sądem zagranicznym, nie został pozbawiony możliwości obrony. Ocenę należy dokonać pod kątem gwarancji rzeczywistej możliwości obrony praw pozwanego w procesie (zob. postanowienie SN z dnia 6 lipca 2000 r., V CKN 1350/00, Lex, nr 52393).

Za elementarny wymóg obrony musi być uznane umożliwienie pozwanemu zaznajomienia się z argumentami na jakich oparte zostało żądanie pozwu, tzn. doręczenie odpisu pozwu. Za pozbawienie strony możliwości obrony jej praw przyjmuje się w szczególności brak zawiadomienia strony o terminie rozprawy albo zawiadomienie zgodnie z przepisami procesowymi państwa orzekającego, jednak w sposób niegwarantujący realnej możliwości obrony praw, w szczególności przez wywieszenie ogłoszenia (zob. postanowienie SN z dnia 3 czerwca 1977 r., IV CR 189/77, Lex, nr 7941), nedoręczenie pozwanemu odpisu pozwu (zob. postanowienie SN z dnia 9 stycznia 1980 r., IV CR 478/79, OSNC 1980, nr 12, poz. 233).

Strony w ramach umowy mogą określić sąd właściwy do rozwiązywania sporów wynikłych pomiędzy stronami, tym samym mogą uregulować zasady i sposób postępowania przed sądem. Jak wynika z treści umowy między stronami z dnia 22 września 2008 r. prawem właściwym jest prawo Federacji Rosyjskiej.

W niniejszej sprawie strony spory ewentualnie wynikłe w związku z umową z dnia 22 września 2008 r. poddały do rozpatrzenia Sądowi Arbitrażowemu w M., który rozpoznaje sprawy zgodnie z uregulowaniami kodeksu postępowania arbitrażowego Federacji Rosyjskiej. Zgodnie z art. 253 części 2 i 3 tegoż Kodeksu, sprawy z udziałem cudzoziemców, jeżeli ci cudzoziemcy, ich organy administracyjne, filie, przedstawicielstwa lub ich przedstawiciele, pełnomocnicy do prowadzenia sprawy, znajdują się lub zamieszkują na terytorium Federacji Rosyjskiej, rozpatrywane są w terminie określonym tym Kodeksem, jeżeli osoby ww. zamieszkują, przebywają poza terytorium Rosji wówczas takie osoby powiadamiane są o postępowaniu sądowym poprzez skierowanie wniosku do organu sądowego lub innego kompetentnego organu obcego państwa.

Z art.54 w/w Umowy wynika, że do wniosku należy dołączyć dokument że strona, przeciwko której wydane zostało orzeczenie i która nie uczestniczyła w postępowaniu, otrzymała wezwanie na rozprawę we właściwym czasie i trybie, zgodnie z prawem Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie zostało wydane; natomiast w wypadku ograniczonej zdolności procesowej strony - dokument stwierdzający, że strona ta była należycie reprezentowana.

Z dokumentów stanowiących dowód doręczenia pism pozwanemu przez Sąd Arbitrażowy w M. wynika, iż sąd ten podjął próbę doręczenia pism sądowych pozwanemu początkowo na adres (...) do doręczeń podany przez powoda, a nie pozwanego, który nie był jednak adresem siedziby spółki i wynikał z korespondencji między stronami przed wytoczeniem sprawy sądowej, a następnie po odroczeniu rozprawy sąd (...) wystąpił z wnioskiem do Ministerstwa Sprawiedliwości w Polsce o doręczenie pism spółce (...) Sp. z o.o., w trybie Konwencji Haskiej o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych z 15 listopada 1965 r – k. 102. Wystąpienie to wpłynęło do Ministerstwa Sprawiedliwości w Polsce w dniu 18 marca 2011 r., które z uwagi na zbyt krótki termin pozostający do wykonania wniosku korespondencji nie doręczył adresatowi i zwrócił ją sądowi w Moskwie (k. 104, 128-129, 161-162).

Wnioskodawca nie przedstawił kontr-dowodu by uczestnik postępowania został w odpowiednim terminie na właściwy adres jego siedziby zawiadomiony o złożeniu pozwu przed Sądem Arbitrażowym w M., i powiadomiony o wszczęciu postępowania i wyznaczeniu rozprawy.

Ograniczenie zawiadomienia pozwanego w procesie, bez doręczenia jemu odpisu pozwu, do wezwania Ministerstwa Sprawiedliwości w Polsce nie odpowiada powszechnie przyjętemu wymaganiu, aby nie stosować tego rodzaju fikcji doręczeń za granicą. Budzi to bowiem uzasadnione zastrzeżenia z punktu widzenia zasady kontradiktoryjności idei zapewnienia każdej stronie możliwości obrony jej praw i koncepcji należytego procesu.

Doręczenie pozwu musi być stwierdzone w sposób nienasuwający wątpliwości i w czasie umożliwiającym podjęcie skutecznej obrony (orzeczenie SN z dnia 9 stycznia 1980 r., sygn. akt I CR 478/79, opubl. OSNC 1980/12/233).

Kwestia skutecznego doręczenia pism wszczynających postępowanie ściśle wiąże się z zapewnieniem stronom procesu możliwości obrony swych praw.

Dla podjęcia obrony stanowiącej nieodłączny element należytego procesu podstawowe znaczenie w systemie obowiązywania zasady kontradiktoryjności ma możliwość zapoznania się zarówno z samym żądaniem pozwu, jak i z twierdzeniami przytoczonymi dla uzasadnienia zgłoszonego żądania. Jest rzeczą oczywistą, że bez znajomości tych elementów powództwa pozwany nie może skutecznie podjąć się obrony swoich praw w procesie.

Jednakże jak wynika z pełnego odpisu z KRS-u prowadzonego dla (...) Sp. z o.o. od 31 sierpnia 2009 r. do 20 października 2011 r. siedziba spółki mieściła się w (...), ul. (...) lok. 5 i z odpisu tego nie wynika, by spółka miała swoje oddziały w innym mieście w Polsce ani tym bardziej poza granicami kraju. Tym samym wszelkie pisma sądowe powinny być doręczane na adres głównej siedziby spółki, gdzie siedzibę ma jej zarząd upoważniony do jej reprezentowania.

Pisma wszczynające postępowanie nie zostały w ogóle doręczone uczestnikowi postępowania na ówczesny adres jego siedziby w Polsce, mimo to Sąd Arbitrażowy w M. uznał, że pisma zostały doręczone pozwanemu skutecznie.

Doręczenie pisma wszczynającego postępowania powinno było nastąpić na prawidłowy adres przy zastosowaniu prawidłowej procedury - przepisów na podstawie Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych podpisanej w W. 16 września 1996 r. (Dz.U. 2002, Nr 83, poz. 750 i 751) i powinno nastąpić w czasie umożliwiającym podjęcie obrony. Ocena ta następuje w konkretnych okolicznościach sprawy, przy czym sąd polski ocenia tę kwestię samodzielnie. Nie jest przy tym związany oceną sądu obcego ani obowiązującymi w tym kraju przepisami procesowymi. Ponadto wniosek o doręczenie za granicą dokumentów sądowych lub pozasądowych o którym mowa jest wyżej, został wystosowany do

Polskiego Ministerstwa Sprawiedliwości na podstawie Konwencji o doręczeniu za granicę dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych w H. dnia 15 listopada 1965 r. – k. 102.

Art. 15 ww. Konwencji wskazuje, że jeżeli pozew lub równorzędny dokument został przekazany za granicę w celu doręczenia zgodnie z postanowieniami Konwencji, a pozwany nie stawiał się, orzeczenie nie może być wydane, zanim nie zostanie stwierdzone, że: dokument został doręczony w formie przewidzianej przez prawo wewnętrzne państwa wezwanego dla doręczeń dokumentów w postępowaniu krajowym osobom znajdującym się na jego terytorium lub dokument został faktycznie przekazany pozwanemu lub dostarczony do jego miejsca zamieszkania w innej formie przewidzianej przez Konwencję. W niniejszym postępowaniu doręczenie dokumentów spółce (...) Sp. z o.o. nie nastąpiło zgodnie z obowiązującym prawem tj. Umową, ani Konwencją Haską, gdyż Ministerstwo Sprawiedliwości z uwagi na zbyt krótki termin pozostawiony do wykonania wniosku, zwróciło całą kierowaną korespondencję do sądu rosyjskiego. Ponadto w niniejszej sprawie, żadna późniejsza korespondencja również nie wpłynęła.

Wobec powyższego wnioskodawca nie spełnił jednej z przesłanek wymienionej w Umowie zawartej między Rzeczypospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych (Dz. U. 2002.83.750), wobec czego niniejszy sąd biorąc pod uwagę zgromadzony materiał dowodowy uznał, iż uczestnik postępowania Spółka (...) nie otrzymała wezwania na rozprawę we właściwym czasie i trybie (art. 53 pkt. 3 Umowy).

Inne zarzuty z art. 53 Umowy nie zostały podniesione.

O kosztach sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z art. 24 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 167 poz. 1398 ze zm.).